

DES DEL DARRER ABRIL I FINS A FINAL D'ANY

Berlín, ¿capital cultural d'Europa?

Berlín ha sigut elegida Capital Cultural d'Europa per decisió del Ministeri de Cultura de la Comunitat Econòmica Europea. Anteriorment ho van ser Atenes, Florència i Amsterdam. De Berlín, però, se n'ha prescindit d'una part: el Berlín de l'est.

Josep Pont (Berlín)

Encara no s'havia recuperat la ciutat de la gegantina celebració del 750 aniversari de la seva fundació, quan a finals d'abril començaren els actes i la festa. A totes les entrades del metro hi ha cartells, i al carrer, camisetes. Un gran desplegament de mitjans econòmics ens recorden constantment l'esdeveniment.

Pocs mesos abans, el senador de Cultura de la ciutat afirmava: «no volem cap actuació espectacular de companyies estrangeres». De tota manera, ja han sigut convidats personalitats com Mikis Theodorakis, Michael Jackson, Tadeusz Kantor, Joe Jackson i un llarg etcètera.

En consonància amb l'esdeveniment, el Senat de Cultura ha preparat un programa immens amb festivals com l'Improvvised Music 88, amb Cecil Taylor entre altres, el Trans Europe Festival o festival dels centres culturals europeus a l'UFA-Fabrik, amb representacions de grups de teatre, cinema, circ provinents de diversos països europeus, la Tercera Trobada Internacional de Teatre per a Infants i Joves, o l'anomenada Festa Popular dels pobles d'Europa. Tot això amb els directors d'orquestra més destacats de l'actualitat.

Per a aquest esdeveniment cultural, el Senat ha

Berlín. Dalt, cartell de l'obra «Hinterhofoperette».

- DICCIONARI CATALÀ-VALENCIÀ-BALEAR (10 volums).**
- HISTÒRIA UNIVERSAL (6 volums).**
- DIC. ETIMOLÒGIC COROMINES (5 volums).**
- COSTUMARI CATALÀ (5 volums).**
- HISTÒRIA DE LA LITERATURA CATALANA (10 volums)**
- LES AVENTURES D'ASTERIX (7 volums).**
- LES AVENTURES DE TIN-TIN (6 volums).**

Si esteu interessats a rebre més informació i condicions especials de subscripció, marqueu amb una X la que us interressi.

Nom i cognoms _____

Adreça _____

població _____

Tel. part _____

Tel. treball _____

**Envieu aquesta butlleta, retallada o fotocopiada a
APARTAT DE CORREUS 303
46080 VALÈNCIA**

buscat tres eslògans per al festival: «Berlin Ort des Neuen» ('Berlín, lloc de la novetat'), «Werkstatt Berlin» ('Taller Berlín') i «Berlin in der Mitte Europas» ('Berlín en el centre d'Europa').

«Berlín, lloc de la novetat»

Obria, a començaments d'abril, una exposició en el Martin Gropius Bau sobre una retrospectiva de Joseph Beuys, mort el 1986. Beuys ha sigut una de les personalitats que més ha marcat l'art alemany de les últimes dècades, amb les seves formes experimentals, patint també la censura del Govern alemany pel seu compromís social i polític.

A continuació, s'obria una altra exposició de l'art berlinès del segle XX. Paradoxalment, les directrius del Senat, dins d'aquest camp, van dirigir cap a un programa històric.

Així, en el Martin Gropius Bau es poden contemplar les exposicions «Cèsar August i la república perduda», «L'Hel·las micènica. Pàtria de l'heroi Homer», i «Els tresors de la Topkapi. Solimà el Magnífic», en un «intent d'ensenyar les arrels de la cultura europea», segons el senador de Cultura.

Encara que no relacionada directament amb la festa de «Ciutat cultural» la Nationalgalerie presentà una excel·lent exposició d'A. R. Penck. Penck mostra els seus quadres de fins a 10 metres de llarg. En els pessimistes sistemes esbossats per Penck, l'observador es troba, després d'un primer cop d'ull, com atrapat per a buscar el seu camí.

Ralf Winkler, àlies A. R. Penck —canvi de nom degut als constants problemes per a exposar a la República Democràtica Alemanya—, no ha trobat en aquest país cap mena de publicitat favorable. Des de 1969, Penck treballà en galeries de l'Europa occidental, on ha hagut d'enviar les seves obres d'amagat. Finalment, i a causa de les reglamentacions i requisa de les seves obres pel Ministeri de Cultura de la RDA, el 1980 va decidir demanar el permís per a viure a la Alemanya Federal.

«Taller Berlín»

Segons el programa del Senat el Werkstatt no vol presentar els resultats acabats, sinó el mateix procés de realització de l'obra. Prominents artistes europeus de diversos camps han sigut convidats, per a treballar conjuntament amb el públic i desenvolupar nous conceptes. Darrere aquestes activitats es dissimula l'altre caràcter del

taller. Aquí es tracta especialment del projecte en el camp de les arts aplicades, especialment moda i disseny, en estreta col·laboració amb la nova febre de fundar empreses en aquest sector. El cap del taller de disseny, Christian Borngläber, afirma molt clarament: «no celebrar, sinó treballar».

Com a punt central de l'«experiment sense cohibicions», segons Borngläber, està el disseny de mobles. En aquest camp, s'han reunit 15 experts nacionals i europeus per a estudiar noves formes. Els prototips acabats, especialment mobiliari de despatx i zones d'espera, seran exposats en grans magatzems, premiats i més tard produïts en sèrie. Dins d'aquest context, l'exposició «Formes quotidianes a Suècia. Entre l'art i la indústria», que ha tingut lloc a l'Aquàrium, no ha aportat res d'interessant. Els únics que es van sorprendre pels models tipus IKEA van ser els peixos, les serps i els llangardaixos de l'Aquàrium, ja que els objectes es presentaren dins dels aquàriums i vitrines.

En el sector de la moda, la indústria tèxtil berlinesa col·labora estretament amb el Modewerkstatt, on alumnes provinents de l'Est i d'altres països europeus, conjuntament amb celebritats en aquest camp, puguin desenvolupar nous models. Els dissenys premiats seran igualment comercialitzats.

«Art que tingui a veure amb l'economia, el considerem molt important», afirmà el senador de Cultura berlinès, i sintetitza molt bé tot el negoci muntat.

Com a contrapartida, val la pena assenyalar la representació de la *Hinterhofoperette* ('Òpera en un pati posterior'), muntada conjuntament amb alumnes de l'escola superior de les Arts Berlinesa, l'agrupació cultural d'operetes i el Werkstattbüro 88.

Aquesta representació realitzada en un pati del barri de Neukoell, escenifica el microcosmos d'un pati, lloc de refugi de la vida moderna. Amb aventures, es representa el xoc de la cultura turca i alemanya, representat per un jove que acaba d'arribar del poble i encara no coneix les normes socials d'una gran ciutat. Encara que no relacionat directament amb els esdeveniments, el Transformtheater porta a terme un cercle de representacions de Jean Genet i Boris Vian magníficament representades.

«Berlín en el centre d'Europa»

Aquest camp parteix d'una visió de la rellevància cultural de Berlín dels anys vint, lloc de trobada de les dife-

Berlín, capital d'un somni europeu.

rents tendències de l'oest i de l'est europeu, transformant-se aquesta ciutat en una mena de taller de les avantguardes europees.

El més destacable és, sens dubte, el Congrés Internacional d'Escriptors, que sota el lema «Un somni europeu» han debatut durant uns dies el tema «Europa». Peter Schneider, Herry Mullisch, Agnes Heller, entre altres, han donat la seva opinió sobre la cultura europea i el projecte «Europa». Sobre la falta de representació d'escriptors de l'est, afirma encertadament Peter Biesel: «Aquestes propostes són la prova que no podem o no volem parlar entre nosaltres. Aquí només es tracta de com es pot fer d'una conferència un congrés important».

Berlín, ¿capital cultural d'Europa?

Si es pregunta a la gent jove de Berlín què pensen sobre la «ciutat cultural», la primera resposta és la següent: «Kultur von oben» ('cultura des de dalt').

En primer lloc, els programes ofereixen una oferta cultural per a un públic seleccionat, o sigui intel·lectuals i classes *cultes* com a principals consumidors de cultura. El Senat, amb la directriu «Berlín, lloc de la novetat», on les actuacions innovadores són l'excepció, l'únic que pot oferir com a nou és la màxima comercialització del que els diferents tallers produiran durant l'estiu. Finalment, molts grups de teatre i experimentació berlinesos han sigut totalment deixats de banda a favor de personalitats del món cultural europeu. En aquest context, el següent exemple demostra la política cultural del Senat.

Dins del context del «38 Festival Internacional de cinema», celebrat a Ber-

lín el darrer febrer, s'exhibia per primera vegada al públic la pel·lícula *Linie 1*, pel·lícula que va ser ocasió de fortes protestes i d'una gran manifestació. *Linie 1*, del director Reinhard Hauff, i finançada pel Senat de Cultura, és el nom de la línia de metro que va des del burguès de Charlottenburg fins a Kreuzberg, barri on viuen gran quantitat d'estrangers, especialment famílies turques i gent sota el mínim d'existència.

L'argument de la pel·lícula es basa fonamentalment en les coneixences que fa una noia en el metro en la línia 1, on queden representats personatges com turcs, estrangers, ocupants de cases, i *punks*. El Senat, doncs, finança una pel·lícula per exportar, mostrant una societat multicultural de convivència i tolerància com Berlín.

La realitat, però, és molt diferent. És el mateix Senat que s'encarrega d'expulsar estrangers i famílies turques de la ciutat, de criminalitzar els ocupants de cases i els *punks* i de desfer les es-

tructures socials de la gent que viuen sota el mínim d'existència.

Dins dels actes de la *ciutat cultural*, el Senat demostra un interès per projectar una arquitectura racional i humana per a la ciutat, amb exposicions i col·loquis, amb vista al segle XXI. La pràctica comença amb la construcció d'una via ràpida per als automòbils en el parc del Tiergarten. En aquest lloc,

unes cent persones s'han instal·lat amb tendes al costat del mur, per aturar aquest projecte. La policia ha construït amb filferro un nou mur al voltant del campament, de manera que queden aïllats entre el Berlín oest i l'est. A la nit, unes cinquanta furgonetes de la policia, camions d'aigua i cossos especials els han aïllat de la resta de la ciutat.

I és només en la vida quotidiana a Berlín quan es veu la vertadera política del Senat i el seu projecte de «Berlín, ciutat cultural d'Europa». □

Taller Berlín: «no celebrar sinó treballar».